

Sygn. akt III U 717/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 marca 2020r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Danuta Poniatowska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Marta Majewska-Wronowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 3 marca 2020r. w Suwałkach

sprawy **H. R. (1)**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o prawo do emerytury pomostowej

w związku z odwołaniem H. R. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 28 maja 2019 r. znak (...)

- 1. zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje H. R. (1) prawo do emerytury pomostowej od dnia 2 maja 2019r.;**
- 2. stwierdza, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu świadczenia;**
- 3. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. na rzecz H. R. (1) 180 (sto osiemdziesiąt) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

Sygn. akt III U 717/19

UZASADNIENIE

Decyzją z 18.07.2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił H. R. (1) prawa do emerytury pomostowej. Wskazując na przepisy ustawy z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1924) oraz ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz.1270 ze zm.) podniósł, iż wnioskodawca nie udowodnił wykonywania prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w wymiarze 15 lat.

Do stażu pracy w warunkach szczególnych zgodnie z art. 4 w zw. z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych organ rentowy nie uwzględnił okresów zatrudnienia od 3.01.1977 r. do 17.01.1977 r., od 19.01.1978 r. do 23.04.1980 r. oraz od 2.08.1982 r. do 28.02.1986 r. z uwagi na rozbieżności w świadectwach pracy zapisów nazw zajmowanych stanowisk.

W odwołaniu od tej decyzji H. R. (1) domagał się jej zmiany i przyznania prawa do emerytury pomostowej. Wskazał, iż w spornym okresie pracował w chłodniach przyzakładowych w temperaturze poniżej 0 °C. Do jego obowiązków należało utrzymanie odpowiednich temperatur w komorze zamrażalnika przez odtajanie parowników, a więc stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w warunkach szczególnych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i podtrzymał podstawy skarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

H. R. (2) (ur. (...)) wystąpił z wnioskiem o emeryturę pomostową 2.05.2019 r.

Na podstawie dowodów dołączonych do wniosku, organ rentowy przyjął za udowodnione 39 lat 3 miesiące i 14 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Do stażu pracy w warunkach szczególnych organ rentowy nie uwzględnił żadnego okresu. Wskazał, że wnioskodawca nie przedstawił wymaganych dokumentów, wskazujących na pracę w szczególnych warunkach przed dniem 1.01.1999 r., ani na dzień 1.01.2009 r. w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych i ustawy emerytalnej.

W okresie od 3.01.1977 r. do 31.03.1986 r. wnioskodawca był zatrudniony w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w Z., w tym w okresie od 3.01.1977 r. do 17.01.1977 r., od 19.01.1978 r. do 23.04.1980 r. i od 2.08.1982 r. do 28.02.1986 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w chłodniach przyzakładowych o temperaturze wewnętrznej poniżej 0 °C, na stanowisku zamrażacza w aparatach kontaktowych. Za ten okres zatrudnienia odwołujący się dysponował świadectwem pracy w warunkach szczególnych z 8.03.2018 r., wystawionym przez Krajowy Ośrodek (...) Oddział Terenowy w B., z którego wynikało, iż jako zamrażacz w aparatach kontaktowych wykonywał czynności przewidziane w wykazie A dziale X poz. 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. oraz w wykazie A części A dziale X poz. 7 pkt 21 stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31.03.1988 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze uprawniających do niższego wieku emerytalnego, wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej.

Akta osobowe z tego okresu zatrudnienia wskazują, że H. R. (1) po odbyciu stażu w warsztacie mechanicznym, pracował jako chłodnik-mechanik urządzeń od 3.01.1977 r. do 17.01.1977 r., pracownik warsztatu ślusarz – chłodnik – elektryk urządzeń chłodniczych od 18.01.1977 r. do 18.01.1978 r., chłodniarz od 19.01.1978 r. do 23.04.1980 r. oraz od 9.08.1982 r. do 28.02.1986 r. i mechanik w warsztacie od 1.03.1986 r. do 31.03.1986 r. (akta osobowe koperta k.20).

Zakres obowiązków przewidywał, że do jego podstawowych zadań należało: przegląd codzienny komór chłodniczych oraz innych urządzeń chłodniczych będących własnością pracodawcy, odszranianie komór w ilości koniecznej do należytego funkcjonowania chłodni, stała kontrola nad należywym zamrożeniem produktów mięsnych, tak aby nie budziły żadnych zastrzeżeń odnośnie szkodliwości przy skarmianiu zwierząt, czyste utrzymywanie pomieszczeń wewnątrz komór i na zewnątrz, napełnianie sprężarek freonem, zachowując wszelkie środki ostrożności ze względu na możliwość odmrożenia ciała od przewodów łączących, w obecności drugiego pracownika, smarownie i bieżąca konserwacja urządzeń w miarę potrzeby, bieżące naprawy sprężarek chłodniczych, utrzymanie stałej temperatury w chłodni i inne.

Zakres wykonywanych przez odwołującego prac w PGR Z. wskazali też przesłuchani świadkowie: K. R. i J. J. (k. 31). Zakład zajmował się hodowlą lisów. Obaj świadkowie pracowali przy obsłudze chłodni w spornym okresie. Wnioskodawca zajmował się również obsługą chłodni przemysłówek, która skalala się z dwóch komór. W jednej z komór panowała temperatur minus 20 stopni C, a w drugiej minus 30 stopni C (zamrażalnik). W obu była składowana

pasza dla lisów. Praca odbywała się dwuzmianowo, jedna zmiana trwała 12 godzin. Po rozpoczęciu zmiany należało odmrozić parowniki za pomocą ciekłego azotu. Czynności te były nazywane odtajaniem i miały być wykonane średnio 3 razy w ciągu 24 godzin. Po zakończeniu odtajania wpuszczany był ciekły azot. Należało też usunąć występujące awarie.

Następnie od 1.04.1986 r. do 31.07.1992 r. H. R. (1) był zatrudniony w (...)Spółdzielni (...)w E. na stanowisku maszynista chłodniczy (świadczenie pracy k.31 akt rentowych). Z tego okresu zatrudnienia nie pozyskano akt osobowych, jednak z wyjaśnień odwołującego oraz zeznań świadka E. D., który był zatrudniony w zamrażalni F. wynika, że wykonywał te same czynności, co w PGR Z. (k.29,30). Temperatury dochodziły do minus 25-30 stopni, w tych warunkach odbijał śnieg i woził do parowników, a w maszynowni naprawiał pompy. Do tuneli chłodniczych wchodził co godzinę, w asekuracji innego pracownika, by rozbijać zbrlony lód. W tunelach temperatura dochodziła do minus 40 stopni.

Na stanowisku maszynisty chłodniczego H. R. (1) zatrudniony był też w okresie od 7.07.2008 r. do 31.03.2009 r. w Chłodni (...) Sp. z o.o. – (...)w E. (świadczenie pracy k. 4 akt rentowych). Ten zakład powstał po przekształceniach (...) Spółdzielni (...) i odwołujący wykonywał prace, jak wcześniej.

W celu usunięcia wątpliwości, co do charakteru pracy H. R. (1), Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu bezpieczeństwa i higieny, w celu ustalenia, czy na stanowisku zajmowanym przez wnioskodawcę, wykonując wynikające z zakresu czynności oraz zeznań świadków prace, zatrudniony był w warunkach szczególnych.

Sąd pozyskał dwie opinie biegłych, sprzeczne ze sobą. Biegły Z. C. zaopiniował (opinia k. 37-45), że H. R. (1) w spornych okresach nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych. Wskazał, że zgodnie z wymaganiami określonymi w załączniku nr 1 ustawy o emeryturach pomostowych - pkt 35, za pracę w warunkach szczególnych można uznać tę, która odbywa się w pomieszczeniach o narzuconej technologii temperaturze powietrza poniżej 0 stopni Celsjusza. Dodatkowo, warunkiem uznania danej pracy za wykonywaną w warunkach szczególnych jest wykonywanie jej w pełnym wymiarze czasu pracy. W ocenie biegłego, z przedstawionych dowodów nie wynika, że odwołujący w spornym okresie zatrudnienia wykonywał swoje obowiązki wyłącznie (w pełnym wymiarze) w pomieszczeniach o narzuconej technologii temperaturze powietrza poniżej 0 stopni Celsjusza.

Kolejną opinię sporządził biegły J. D. (opinia k. 65-84). Biegły ten zwrócił uwagę, że charakter pracy odwołującego się nie pozwalał na rozgraniczenie (ustalenie czasu) poszczególnych czynności przypisanych pracownikowi na stanowisku nazwanym chłodnikiem, chłodziarzem, czy mechanikiem urządzeń chłodniczych. Biegły dysponował materiałem dowodnym w postaci akt osobowych odwołującego, zeznań świadków, a także akt tut. Sądu sygn. III U 89/17 w sprawie o emeryturę świadka J. J., który w związku z pracą w warunkach szczególnych w 2018 r. uzyskał prawo do wcześniejszej emerytury. Z akt tych wynikało, że na przestrzeni zatrudnienia w PGR Z. zajmował kilka stanowisk: chłodziarza, chłodziarza - konserwatora urządzeń chłodniczych. Nie był zatem zatrudniony na tożsamyh stanowiskach, co odwołujący niemniej wykonywał podobne czynności. W opinii tego biegłego, prace odwołującego w okresie zatrudnienia w PGR w Z., w (...) Spółdzielni (...) w E. i w Chłodni (...) Sp. z o.o. – (...)w E. odpowiadają wypadkowej prac, o jakich mowa w wykazie stanowisk pracy w warunkach szczególnych, występujących w załączniku nr 1 zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31.03.1988 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze uprawniających do niższego wieku emerytalnego, wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej w dziale X poz. 7 pkt 7 zamrażacz, pkt 10 odtajacz chłodniczy, pkt 20 zamrażacz w zamrażalni tunelowej, a także w dziale XIV prace różne, poz. 9 bezpośrednia obsługa stacji sprężarek, pkt 1 maszynista sprężarek, pkt 5 maszynista chłodniczy i poz. 25 bieżąca konserwacja agregatów i urządzeń oraz prace budowlano montażowe na oddziałach będących w ruchu, na których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

Opinię biegłego J. D. Sąd przyjął jako miarodajną do oceny wykonywanych przez H. R. (1) prac w spornych okresach.

Sąd zważył, co następuje :

Ustawa z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 664 ze zm.) zastąpiła nowymi regulacjami, określającymi zasady nabywania wcześniejszych emerytur z tytułu pracy w warunkach szczególnych, przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS, określające zasady przyznawania emerytur z tytułu tego rodzaju pracy. Celem tej ustawy jest ograniczenie kręgu uprawnionych do emerytury z powodu pracy w szczególnych warunkach pracy lub w szczególnym charakterze do mniejszej liczby sytuacji uzasadnionej rzeczywistą koniecznością przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w których oczekiwania osób, które rozpoczęły wykonywanie takiej pracy na starych zasadach, na wcześniejsze przejście na emeryturę powinny zostać zaspokojone. Ustawa ma charakter przejściowy, ograniczając prawo do uzyskania emerytury pomostowej do osób urodzonych po 31.12.1948 r., które pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) rozpoczęły przed 1.01.1999 r. (art. 4 pkt 5 ustawy).

Wskazany cel ustawy o emeryturach pomostowych realizują przepisy określające warunki nabycia prawa do przewidzianego w niej świadczenia, w tym art. 4 i art. 49. W myśl pierwszego z nich, prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31.12.1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący, co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1.01.1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31.12.2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Z unormowania tego wynika, że przy nabywaniu prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 ustawy uwzględnieniu podlegają przypadające przed 1.01.2009 r. okresy pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 i art. 33 ustawy emerytalnej, jednakże dotyczy to wyłącznie sytuacji spełnienia przez ubezpieczonego wszystkich pozostałych przesłanek określonych w art. 4, gdyż muszą one być spełnione łącznie.

Możliwość uzyskania emerytury pomostowej przez osoby niespełniające warunku z art. 4 pkt 6 przewiduje natomiast art. 49 ustawy, według którego prawo to przysługuje osobie, która:

- 1) po dniu 31.12.2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Oznacza to, że art. 49 w miejsce warunku z art. 4 pkt 6 wprowadza wymaganie, aby osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową spełniała w dniu wejścia w życie ustawy (1.01.2009 r.) warunek posiadania, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

W tym miejscu należy przytoczyć jeden z licznych wyroków Sądu Najwyższego w tej kwestii np. z 13.03.2012 r. sygn. II UK 164/11 (LEX 1289168), w którym wskazał, iż warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle wykładni językowej art. 4 i 49 ustawy, jest legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy, a więc po 1.01.2009 r. W przypadku, gdy osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy "szczególnej" według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do "nowego" świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy). Innymi słowy brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, dziś nie może być tak kwalifikowany (por. również wyrok Sądu Najwyższego z 4.09.2012 r. sygn. I UK 164/12, LEX 1284720 i z 4.12.2013 r. II UK 159/13, LEX 1405231 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 2.04.2014 r. sygn. III AUa 2302/13, LEX 1506769).

Zgodnie z treścią art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych prace w szczególnych warunkach, to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku. Wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1, a w szczególnym charakterze załącznik nr 2 do ustawy.

W niniejszym postępowaniu odwołujący wykazał, iż zarówno przed, jak i po 31.12.2008 r. pracował w warunkach szczególnych. Do stażu pracy w warunkach szczególnych uwzględniono okresy zatrudnienia w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w Z. od 3.01.1977 r. do 28.02.1986 r., w tym odbyłą zasadniczą służbę wojskową od 24.04.1980 r. do 8.07.1982 r. Następnie okres zatrudnienia w (...)Spółdzielni (...) w E. od 1.04.1986 r. do 31.07.1992 r., gdzie H. R. (1) był zatrudniony na stanowisku maszynista chłodniczy. Na stanowisku maszynisty chłodniczego H. R. (1) zatrudniony był też w okresie od 7.07.2008 r. do 31.03.2009 r. w (...)w E.. Prace te wymienione są w załączniku nr 1 – wykaz prac w szczególnych warunkach - pkt 35 - do ustawy z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (tj. Dz.U. z 2017 r. poz.664 ze zm.). Zgodnie z tym zapisem za pracę w warunkach szczególnych można uznać tę, która odbywa się w pomieszczeniach o narzuconej technologii temperaturze powietrza poniżej 0 stopni Celsjusza. Łącznie okresy te wynoszą ponad wymagane 15 lat.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzeczono, jak w pkt 1.w sentencji wyroku.

Ponieważ sprawa wymagała wiadomości specjalnych, Sąd korzystał z opinii biegłych, które nie były jednoznaczne, dlatego organ rentowy nie ponosi winy za opóźnienie w przyznaniu świadczenia (pkt 2. wyroku).

O kosztach rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z § 9 ust 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tj. Dz.U. z 2018 r. poz.265 ze zm.).